

**OHJE TALOUSARVION 2026 JA –
SUUNNITELMAN LAATIMISEEN 2027-2028
10.6.2025**

Sisällys

1. Rautalammin kuntastrategia ja painopisteet 2023-2026	2
2. Kunnanhallituksen antamat ohjeet talousarvion laatimiseksi	2
3. Talousarvion laadinnan aikataulu.....	3
4. Yleiset ohjeet talousarvion laatimiseksi.....	4
5. Talousarvion rakenne ja sisältö	4
5.1 Johdanto ja yleisperustelut.....	4
5.2 Käyttötalousosa	5
5.3 Investointiosa	6
5.4 Tuloslaskelmaosa	6
5.5 Rahoitusosa.....	6
6. Talousarvion tekninen tekeminen	7
6.1. Menot.....	7
6.2. Tulot	7
7. Esimerkkilomake	8

1. Rautalammin kuntastrategia 2022-2025

Rautalammin kunnanvaltuusto hyväksyi uuden kuntastrategian 5.4.2022. Kuntastrategian päivittäminen aloitettiin jo vuoden 2021 keväällä ja jatkettiin uuden valtuustokauden alkaessa elokuussa 2021. Strategisia prosesseja täsmennettiin vuonna 2022.

Strategiaprosessiin osallistuivat luottamushenkilöt, kunnan henkilöstö, kuntalaiset ja eri yhteistyötahot. Onnistuneen strategiatyön edellytys on laaja henkilöstön ja kuntalaisten kuuleminen ja osallistaminen.

Uuden kuntastrategian päivitystyö on aloitettu keväällä 2025, jolloin kunnan henkilöstöstä koottu paneeli on kokoontunut kolme kertaa työpajoissa tumaan henkilöstön näkemystä. Toukokuussa 2025 on toteutettu kuntalaisille suunnattu kysely koskien strategia työtä. 3.6.2025 on pidetty myös strategialta kuntalaisille. Uuden strategian avulla otetaan kantaa toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin, erityisesti seuraaviin:

- hyvinvointialueyhteistyö
- työllisyyspalvelut
- väestön ikärakenne (lasten määrä vähenee)
- oppilasmäärän lasku ja kouluverkoston muutostarpeet
- kuntayhteistyön tiivistämistarpeet (lähialueen kunnat ja SavoGrow kunnat)
- elinkeinorakenteen muutokset, maatalouselinkeinon haasteet
- kolmannen sektorin (yhdistykset, järjestöt) uudistumisen tarpeet
- rahat loppuvat-luovuus lisääntyy: talkoohenki kunniaan!

Rautalammin kuntastrategia painopisteet ovat:

- tasapainoinen kuntatalous
- joustava työ ja asuminen
- elinvoima ja hyvinvointi
- viestintä ja vuorovaikuttaminen

Visio:

- Rautalampi on uudistuva, voimistuva ja hyvinvoiva kuntayhteisö, jonne palataan ja juurrutaan

Missio:

- Kunnan tehtävänä on palvella kuntalaisia vauvasta vaariin, luoda elinvoimaa ja hyvinvointia. Huolehtia demokratiasta ja edunvalvonnasta. Edistää yhteistyötä.

Arvot:

- Arvojamme on yhteisöllisyys, turvallisuus, avoimuus, hyvinvointi ja rohkeus.

2. Kunnanhallituksen antamat ohjeet talousarvion laatimiseksi

Taloussuunnittelun periaatteet

Tasapainoperiaate

Kuntalaki velvoittaa kuntaa huolehtimaan tulorahoituksen riittävydestä ja maksuvalmiuden säilyttämisestä. Suunnitellun toiminnan ja hankkeiden on oltava realistisia suhteessa käytettäviin varoihin. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen.

Talouden tasapainoperiaate sisältää myös sen, etteivät kunnan sitoumukset ja niihin liittyvät riskit saa ylittää sen voimavaroja. Tämä edellyttää kuntakonsernin riskienhallinnan toimivuutta. Huomioon on otettava kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Erityinen riski liittyy esimerkiksi lainatakauksiin ja vakuuksiin yhteisöille, jotka eivät ole kunnan määräysvallassa.

Bruttoperiaate tarkoittaa, että menot ja tulot budjetoidaan erikseen määrärahoina ja tuloarvioina. Menettely on perusteltu silloin, kun tehtävä rahoitetaan pääsääntöisesti verorahoituksella. Myös silloin, kun tehtävän menot eivät riipu siihen kohdistuvista tuloista, on bruttoperiaate ensisijainen, vaikka tulojen määrä olisi merkittävä

Nettoperiaate tarkoittaa, että talousarviossa sitovuus määrätään nettomääräisesti tulojen ja menojen erotuksena. Tämä on tarkoituksenmukaista tehtävissä, jotka rahoitetaan pääosin palvelujen myynti- ja maksutuloilla.

Suorite- ja realisointiperiaate

Menojen suoriteperiaate tarkoittaa, että talousarvioon ja -suunnitelmaan otetaan varainhoitovuoden aikana vastaanotetuista tuotannontekijöistä aiheutuvat tulot ja muut sellaiset menot, joiden suorittamiseen kunta on varainhoitovuoden aikana sitoutunut. Tulojen realisointiperiaate tarkoittaa, että talousarvioon ja -suunnitelmaan otetaan varainhoitovuoden aikana suoritteiden luovuttamisesta aiheutuvat ja muut lopullisesti kunnalle kuuluvat tulot.

Täydellisyysperiaate

Täydellisyysperiaatteen mukaan talousarvioon on otettava kunnan rahan käyttö ja rahan lähteet kokonaisuudessaan. Tiedossa olevia menoja tai tuloja ei voi jättää talousarviosta pois. Täydellisyysperiaatteen mukaan myös kunnan eri tehtävien sisäiset ostot ja myynnit otetaan talousarvioon, vaikka niihin ei suoraan liittyisi rahan käyttöä

Rautalammin kunnan tilinpäätökset vuosilta 2018–2020 olivat alijäämäisiä. Vuoden 2021 aikana alijäämäkierre saatiin katkaistua. Vuoden 2021 tilinpäätös jäi noin 20 000 ylijäämäiseksi. Vuosi 2023 jää alijäämäiseksi - 622.996 €, johtuen pelastustoimen varallaolokorvauksista (pakollinen menovaraus 424.429 €), Rautalammin rakennuksen alaskirjauksesta (n.105.000 €) ja kulujen kasvusta. Vuoden 2024 tilinpäätös muodostui 561.194 euroa ylijäämäiseksi. Taseeseen kertynyt ylijäämä on nyt 4.178.194 euroa. Edessä olevat vuodet suurine muutoksineen asettavat talouden tasapainottamisen edelleen haastavaksi.

Tiukka ja osittain vielä tuntematon taloustilanteen kehitys, hyvinvointialueelle siirtyminen, TE-uudistus ja valmisteilla oleva valtionosuusuudistus tekevät toimintaympäristön arvioinnista haasteellisen.

Peruspalvelujen rahoituspohjan heikkenemisestä aiheutuu kaiken kaikkiaan merkittävää sopeuttamispainetta käytötalouteen ja toimintaan.

Arvio työllisyysalueuudistukseen liittyvästä yleiskatteisesta valtionosuusrahoituksesta talousarvio vuodelle 2025 ja taloussuunnitelmavuosille 2026–2027 perustui työllisyysaluesimulaattoriin, jossa laskennan pohjana on työikäisen väestön ja laaja-alaisen työttömyyden määrä.

Työllisyysalueuudistus oli alun perin suunniteltu kustannusneutraalina mutta nyt ensimmäisen

toimintavuoden jälkeen tiedetään, että työllisyyteen tarkoitettu valtionosuus ei riitä vaan kunta joutuu varautumaan työllisyyden hoitoon myös omin varoin.

Maksutulojen ja muiden toimintatulojen kasvu odotus on noin 2 prosenttia. Avustustulojen arvioidaan pysyvän edellisvuoden tasolla. Ulkoisten vuokratulojen kasvu perustuu odotukseen vuokrasopimusten tarkistuksessa käytettävän elinkustannusindeksin vuosimuutoksesta. Hyvinvointialueen määräaikaisten vuokrasopimusten kesto 3+1 vuotta päättyy 2025 loppuun, koska optiovuotta ei hyvinvointialue tule käyttämään.

Materiaalien ja palvelujen ostojen kustannuksiin kohdistuu kova kasvupaine mutta tavoitellaan nollakasvua. Avustusten osalta tavoitellaan merkittävää laskua samoin muiden toimintamenojen. Poistoihin on arvioitu voimassa olevan investointisuunnitelman mukaista lisäystä.

Vuosikatteen tulee kattaa poistot, ja tilikauden tuloksen päätyä kutakuinkin nollaan. Tasapainon saavuttaminen edellyttää käyttötalouden sopeuttamista heikkenevään rahoitus pohjaan. Käytännössä tämä tarkoittaa erityisesti toimintamenojen kriittistä tarkastelua.

Investointiesityksistä arvioidaan myös, onko investointi palvelutoiminnan sujumiselle välttämätön, parantaako se toiminnan tehokkuutta tai tuottavuutta, tai onko kyseessä kunnan elinvoimaa selvästi tukeva ja strategian mukainen investointi. Kokonaisinvestointitasosta, investointikohteista ja toteutusaikatauluista päätetään talousarviovalmistelun aikana.

- Käytännössä tavoitteeseen pääsemiseksi kunkin toimialan tulee myös esittää vaihtoehtoisia ehdotuksia, joiden toteuttamisella toimialaan kohdistuva kustannusten nousupaine (palkkaratkaisu sekä muut tiedossa olevat vaikutukset) saadaan estettyä. Lisäksi toimialojen tulee esittää keinoja tulorahoituksen lisäämiseen tähtäävistä toimista.
- Talousarvion laadinnassa tulee kiinnittää erityistä huomiota talousarviolukujen todenmukaisuuteen. Tämän johdosta kunkin yksikön on analysoitava toimintaansa edellisten vuosien tilinpäätösten, kuluvan vuoden talousarvion toteuman sekä talousarviovuoden 2025 oletettavan toiminnan pohjalta ja muodostaa näiden pohjalta arvio talousarviotasosta. Analyysin pohjalta on pystyttävä löytämään keinoja tilanteen vakaana pitämiseksi.
- Kuntakonserni Kuntalaki (410/2015) korostaa konsernien merkitystä ja kunnan toiminnan ja talouden ohjausta kokonaisuutena. Kuntakonserni sisältää kunnan oman organisaation, kunnan liikelaitokset sekä yhteisöt, joissa kunnalla kirjanpitolain (1336/1997) tarkoittaman määräysvalta.

Konserniyhtiöiden tulee sopeuttaa toimintansa kunnan talouden antamiin kehyksiin. Toimintaa on arvioitava paitsi taloudellisesti niin myös määrällisesti ja laadullisesti siten, että talousarvio ja -suunnitelma täyttävät sille laissa asetetun velvoitteensa olla keskeinen kunnan toiminnan ohjausväline ja kunnan kokonaistaloudellinen suunnitelma.

- Investoinnit tulee arvioida palvelujärjestelmän tulevaisuudennäkymien ja palvelujen parantamisen näkökulmasta. Korvaus- ja korjausinvestointeja tulee toteuttaa siten, että investoinneilla voidaan katsoa olevan hyötyä palvelujärjestelmään ja niiden toteuttamisen on vahvistettava kunnan elinvoimaa ja kokonaistaloudellisuutta.
- Korvausinvestoinneissa on otettava huomioon niiden vaikutus käyttötalouteen. Investoinneissa on myös otettava huomioon ilmastosuunnitelma

3. Talousarvion laadinnan aikataulu

Elo – syyskuu

- talousarvion laadintaohjelma on nimiltään ”Accuna”
- lukuja pääsee syöttämään talouden suunnitteluohjelmaan koulutuksen jälkeen. Käyttäjäkoulutukset ovat x.8.iltapäivä ja x.8 aamupäivä (samansisältöiset päivät)

- sisäiset erät taloustoimistoon/toimistosihteerille 1.9.2025 mennessä lomakkeella, joka toimitetaan hallintokunnille elokuussa 2025. Sisäisten erien muodostuminen käydään läpi teknisen osaston kanssa siten, että niiden syntymisestä ja mahdollisista muutoksista on hallintokunnilla selkeä kokonaiskuva
- investointien määräraha- ja tuloarvioesitykset tavoitteineen ja perusteluineen tekniselle toimelle 1.9.2025 mennessä
- valmistelu; luonnokset kokonaislaskelmineen (= tiedot järjestelmään vietyinä) **30.9.2025** mennessä, sisältäen TA- ja TS-esitykset kunnanhallitukselle
- Kunnanvaltuuston talousarvioseminaari pidetään lokakuussa 2025.

Lokakuu

- Valmistelu, tasapainotus
- Toimialakohtaiset talousarviokeskustelut
 - Hallinto 7.10. klo 13-15
 - Sivistys 8.10. klo 13-15
 - Tekninen 9.10. klo 13-15
- Johtoryhmän suunnittelupäivä 10.10.2025, varalla myös 21.10.2025
- Kunnanjohtajan esitys 25.10.2025 talousarvioksi 2026 ja taloussuunnitelmaksi 2027-2028

Marraskuu

- kunnanhallituksen TA- ja TS-käsittely x.11., toinen käsittely x.11.
- Kunnanvaltuusto hyväksyy käyttötalous- ja investointiosat sekä taloussuunnitelman 2026-2028 x.12.2025

4. Yleiset ohjeet talousarvion laatimiseksi

Ohjeiden laadinnassa on huomioitu valtionvarainministeriön Kuntatieto-ohjelmaan kuuluvan JHS 199 Kuntien ja kuntayhtymien talousarvio- ja -suunnitelma suositus 10/2016. Suositus on tulostettavissa pdf- tiedostona (<http://www.jhs-suositukset.fi/suomi/jhs199>)

Talousarvio ja –suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan (KuntaL 65.2 §). Alibudjetointi ei ole säännösten mukaista.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen enintään neljän vuoden pituisena suunnittelukautena, jos talousarvion laatimisvuoden taseeseen ei arvioida kertyvän ylijäämää. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Taloussuunnitelmassa kunnan tulee päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan (KuntaL 110 §).

Vain välttämättömät ja todelliset määrärahat ja tuloarviot varataan talousarvioon. Talousarvion 2025 valmistelussa huomioidaan tilinpäätöksen 2023 sekä talousarvion 2024, että toteuman analysointi sekä kunnan strategian mukaiset tasapainottamistavoitteet.

Talousarvio- ja taloussuunnitelma käsittää vuodet 2026 - 2028. Taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi on laissa erikseen mainittu talousarvio, jonka sitovuus on oikeudellisesti vahvempi kuin taloussuunnitelman. Taloussuunnitelmavuosien 2026 - 2028 määrärahat esitetään talousarviossa tuloslaskelma-, rahoituslaskelma- ja investointiosissa huomioiden merkittävät toiminnalliset muutokset perusteluineen sekä kustannustason muutokset. Taloussuunnitelma on kunnan viranomaisia ja viranhaltijoita toiminnallisesti velvoittava asiakirja.

5. Talousarvion rakenne ja sisältö

5.1 Johdanto ja yleisperustelut

Yleisperustelut sisältävät taloussuunnitelmien yleiset perusteet kansantalouden, kuntatalouden sekä alueellisen ja oman kunnan kehityksen näkökulmista tarkasteltuna. Esim. kuntia koskeva uusi lainsäädäntö tai tiedossa olevat lainsäädäntömuutokset on tuotava esiin yleisperusteluissa.

Kuntastrategia ja palvelusuunnitelmat ovat talousarvion ja -suunnitelman keskeisiä perusteita.

Toimialakohtaiset (tehtäväaluekohtaiset eli 100,110,120, 130..) palvelusuunnitelmat konkretisoivat ja tarkentavat kuntastrategian palvelujen kehittämistä koskevia linjauksia ja niillä pyritään turvaamaan palvelujen saatavuus ja riittävä palvelutaso. Toimialakohtaiset palvelusuunnitelmat esitetään koottuna toimialan käyttötalousosan alussa ja tarkemmin kunkin sitovan tason käyttötalousosan alussa.

Yleisperusteluissa asetetaan myös konsernijohtoa ja tytäryhteisöedustajia koskevat tavoitteet. Lisäksi laaditaan arviot konsernin tulevista talousnäköymistä ja huomioidaan näköpiirissä olevat riskin todennäköisyydet.

5.2 Käyttötalousosa

Käyttötalousosassa esitetään sitovalla tasolla

Strategiset tavoitteet (tavoite/tavoitteen kuvaus /mittarit/ vastuuviranhaltija)

- Keskeisimmät riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiselle
- Toiminnan lyhyt kuvaus/palveluajatus
- Toiminnan painopistealueet vuonna 2025

Käyttötalousosassa asetetaan ja budjetoidaan niiden järjestämisen vaatimat menot ja tulot.

Kunnanvaltuusto hyväksyy määrärahat toimielintasolla (eli 10,14,18, 22..) ja antaa kunnanhallitukselle tehtäväksi päättää määrärahoista tehtävätasolla. Kunnanhallitus määrittelee täytäntöönpano-ohjeissa lautakuntien ja viranhaltijoiden päätäntävällän määrärahojen edelleen jaossa.

Talousarviokirjassa esitetään käyttötalousosassa sitovalla tasolla toiminnan kuvaus, vastuuhenkilö, sitovat tavoitteet ja sitovat menomäärärahat ja tuloarviot (bruttositovuus) sekä perustelut ja tunnusluvut.

Vastuuhenkilö (tilivelvollinen)

Sitovuustasoinen ilmoitetaan henkilö, joka vastaa sitovuustason toiminnasta ja taloudesta (sis. mm. talouden seurannan, talousarvion noudattamisesta vastaamisen sekä raportoinnin kunnanhallitukselle ja -valtuustolle).

Tavoitteet

Sitovia tavoitteita asetetaan 2–3 kappaletta ja niiden tulee olla kunnan toiminnan kannalta keskeisiä, realistisia, konkreettisia ja mitattavia. Tavoitteet tulee johtaa kuntastrategiasta. Tavoite on päämäärä, sillä kuvataan tulos, joka saavutetaan toimintaa varten annetuilla määrärahoilla talousarviovuoden aikana. Resurssit ovat keinoja tavoitteeseen pääsemiseksi. Määräraha tai siinä pysyminen tai lakisääteisten velvoitteiden täyttäminen eivät ole kuntalain tarkoittamia tavoitteita.

Tavoitteiden on katettava tehtäväalueen perustehtävät, oltava toteutettavissa niihin osoitetuilla voimavaroilla sekä oltava sellaisia, että organisaatio voi niihin omilla toimenpiteillä vaikuttaa. Toiminnallisilla tavoitteilla ohjataan toimintaprosessia ja niitä käytetään käyttötalous- ja investointiosissa. Taloudellisilla tavoitteilla ohjataan kunnan tulo- ja pääomarahoitusta sekä resurssien jakoa. Tavoitteiden on oltava laadullisesti tai määrällisesti mitattavia.

Tavoitteiden määrittelyssä tulee huomioida Rautalammin kunnan hyvinvointikertomus- ja suunnitelma.

Selvitykset ym. perustelut

Perusteluja sisällytetään talousarvioon vain erityisen olennaisesta päättäjille kerrottavasta informaatiosta. Perusteluissa selvitetään palvelutarpeisiin, tavoitteiden asettamiseen ja niiden saavuttamiseen liittyviä haasteita ja epävarmuustekijöitä sekä tehdään selkoa toiminnan painopisteistä ja kehittämistarpeista sekä arvioidaan voimavarojen riittävyyttä.

Tunnusluvut ja mittarit

Olellisesti toimintaa kuvaavia tunnuslukuja ilmoitetaan korkeintaan kolme ja ne on oltava konkreettisesti mitattavissa.

Keskeisimmät riskit tavoitteiden toteutumiselle

Sitovalla tasolla arvioidaan tavoitteiden toteutumisen kannalta keskeisimmät riskit ja uhkat ja ne raportoidaan muun raportoinnin yhteydessä kolmannesvuosittain.

Hallinto tallentaa sisäiset erät järjestelmään.

5.3 Investointiosa

Investointiosassa budjetoidaan pitkävaikutteisten tuotantovälineiden hankinta, rahoitusosuudet ja omaisuuden myynti. Investoinneille asetetaan myös tavoitteet, jotka voivat olla rahamääräisessä mitassa tai investointitavoitteen suunniteltu toteutumisajankohta määrätään. Hankekohtaisissa tavoitemäärittelyissä selvitetään, onko kyse uus-, laajennus- vai korvausinvestoinnista. Lisäksi selvitetään, tavoitellaanko investoinnilla palvelutuotannon määrän lisäystä, palvelukyvyn parantamista vai tuotannon tehostamista.

Investointiosasta tulee käydä ilmi, mitkä hanketavoitteet ovat valtuustoon nähden sitovia. Investointien alaraja on 10.000 euroa eli investointiosaan ei budjetoida hankkeita, joiden kustannukset alittavat 10.000 euroa. Mikäli tilivuoden aikana hanke jää alle em. rajan, tulee huolehtia talousarvionmuutoksesta määrärahojen siirtämiseksi käyttötalousosaan samoin kuin toteutuneen käytön oikaisusta. Tulee myös huomioida, että tätäkin suuremmat yksittäiset kunnossapitotyöt kuuluvat käyttötalouteen. Vain peruskorjaukset ja uuden rakentaminen ovat investointiosaan kuuluvia. (Kunnossapito = korjaaminen alkuperäiseen kuntoon; Peruskorjaus = korjaaminen olennaisesti alkuperäistä parempaan kuntoon). Toimialat tekevät investointien määräraha- ja tuloarvioesitykset lomakkeella tavoitteineen tekniselle toimelle viimeistään 1.9. mennessä.

Investointiosa jakaantuu toimialoittain hankeryhmiin ja edelleen hankkeisiin. Hankeryhmätaso on valtuustoon nähden sitova. Hankeryhmiä ovat pysyvien vastaavien taseryhmät aineettomat oikeudet, muut pitkävaikutteiset menot, maa- ja vesialueet, rakennukset, kiinteät rakenteet ja laitteet, koneet ja kalusto, muut aineelliset hyödykkeet sekä osakkeet ja osuudet.

Investointiosassa esitetään myös taloussuunnitelmavuosien 2026–2027 hankkeet.

5.4 Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelmaosassa osoitetaan tulorahoituksen riittävyys käyttömenoihin ja poistoihin. Tuloslaskelmaosan yhteydessä esitetään tulorahoituksen riittävyyttä koskevat tavoitteet ja niiden saavuttamista mittaavat tunnusluvut.

Kokonaistalousslaskelma, joissa on huomioitu kunta ja vesihuoltolaitos, laaditaan suosituksen mukaisesti. Sisäisten erien tulee täsmätä ja ne eliminoidaan em. laskelmia laadittaessa.

5.5 Rahoitusosa

Rahoitusosassa esitetään yhteenvetona rahan lähteet ja käyttö ja se laaditaan vähennyslaskukaavan muodossa. Välisummana esitetään toiminnan ja investointien rahavirta.

Rahoitusosan yhteydessä esitetään toiminnan ja investointien rahoitusta koskevat tavoitteet ja niiden saavuttamista mittaavat tunnusluvut.

6. Talousarvion tekninen tekeminen

Taloudensuunnitteluohjelmaan syötetään talousarviosummat euron tarkkuudella. Talousarvion tekstityyppinä käytetään Ariel 12:sta. Ohje ja lomake löytyvät: hallinto, uusi kansiorakenne, tilinpäätös, talousarvio ja talousseuranta, talousarvio, TA 2026.

Talousarviokoulutukset x.8. iltapäivällä ja x.8. aamupäivällä (samansisältöiset päivät). Ilmoittaudu Eveliinalle 16.8. mennessä.

Hallinto tallentaa sisäiset erät järjestelmään.

Talousarvioon tallennettuja summia sisäisistä eristä (esim. sisäiset vuokrat, taloushallinto, siivouspalvelu jne.) ei saa muuttaa. Sisäisten erien tulee täsmätä myös talousarviossa (= sisäiset menot ja tulot ovat oltava samansuuruiset). Sisäisten erien budjetit lasketaan keskitetysti ja kohdistetaan sovittujen jakoperusteiden mukaisesti. Jakoperusteiden ajantasaisuutta tarkistetaan talousarviovalmistelun edetessä.

Palkat ja henkilöstösivukulut lasketaan edellä annettujen ohjeiden mukaisesti. Palkkahallinto tuottaa yksiköittäin ja henkilöittäin palkkamäärärahoja varten laskelmat käyttäen pohjana kesäkuun 2024 palkkatasoa (huomioidaan uusi palkkaratkaisu.)

6.1. Menot

Hallintokunnat saavat palkkatietolistaukset palkkahallinnosta 30.8. mennessä (Hallintokunnat syöttävät tiedon itse järjestelmään).

Palkkamenojen osalta varaudutaan enintään kesäkuun 2025 palkkasumma + 2,0 %:n mukaiseen nousuun.

Muiden kuin palkkamenojen osalta nousua verrattuna 2024 talousarvioon ei saa olla ilman perusteltua syytä. Palkanlaskenta/taloushallinto syöttää keskitetysti taloushallinto-ohjelmaan sivukuluprosentit (huom! Sivukulusummia ei saa hallintokunnat käsin muuttaa!) Sivukulutilejä ovat 4100,4101,4102,4106,4107.

Lista poistoista toimitetaan hallintokunnille elokuussa ja hallintokunnat syöttävät tiedot itse talouden suunnitteluohjelmaan. Samalla tulee huomioida esim. mahdollisesti jo valmistuneet hankkeet välittömästi. Poistojen oikea määrä vuodelle 2025 tarkistetaan Kuntalaskennan Merja Varanka.

6.2. Tulot

Asiakasmaksutulojen tulee perustua voimassa oleviin taksoihin. Taksat tulee tarkistaa ja saattaa ajan tasalle. Kukin hallintokunta budjetoi omat asiakasmaksutulonsa ja laskuttaa ne asiakkailta. Tulot tulee arvioida realistisesti ja oikean suuruisina.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen tulee huomioida.

7. Esimerkkilomake

XXX Yksikkö (korvaa "yksikkö" oman osaston tunnuksella ja nimellä, esim. 410 Vesilaitos)
Toiminnan kuvaus / palveluajatus
Vastuuhenkilö
Tehtävä
Sitovia tavoitteita (Strategia ja hyvinvointisuunnitelma huomioiden) 1. 2. 3.
Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiselle
Tunnusluvut ja mittarit (Taulukot kuvamuodossa ja taulukon fontti Arial 12 pt, poista suluissa oleva teksti)
Toiminnan painopistealueet 2025

Osasto	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Ero 2024-2025	%
T U L O T (ulkoiset)					
M E N O T (ulkoiset)					
TOIMINTAKATE (ulkoiset)					
Poistot					
TULOT (sisäiset)					
MENOT (sisäiset)					
TOIMINTAKATE (sisäiset)					
TOIMINTAKATE YHT.					